

S. AURELII AUGUSTINI
HIPPONENSIS EPISCOPI
DE FIDE ET OPERIBUS.

LIBER UNUS.*

* Scriptus
circ. ini-
tium anni
413.

Refellitur error quorundam triplex, & contra demonstratur. 1. Non omnes indiscretè admittendos ad baptismum, ut non esse tolerandos in Ecclesia malos, ut non negligatur ecclesiastica disciplina. 2. Baptizandis non solum fidei, sed vitæ etiam christianæ tradendas esse regulas. 3. Baptizatos demùm, nisi vitam malam mutarint, numquam ad salutem æternam fide sola perventuros.

CAPUT I.
Error quorundam triplex
I. Omnes ad baptismum citra discrimen admittendos sentiunt.

I. Cor. 6.
15.

I. QUIBUSDAM videtur indiscretè omnes admittendos esse ad lavacrum regenerationis, quæ est in Christo Jesu Domino nostro, etiamsi malam turpemque vitam facinoribus & flagitiis evidentissimis ^a notam mutare noluerint, atque in ea se perseveraturos aperta etiam professione declaraverint. Verbi gratia, si quisquam meretrici adheret, non ^a ei priùs præcipiatur ut ab ea discedat, & tunc veniat ad baptismum, sed etiam cum ea manens mansurumque se confidens, seu et iam profitens, admittatur & baptizetur, nec impediatur fieri membrum Christi, etiam si membrum meretricis

^a Unus è Vatic. MSS. *deditam.*

cis esse perstitit: sed postea doceatur quàm sit hoc malum, jamque baptizatus de mutandis in meliùs moribus instruatur. Perversum enim putant atque præposterum, priùs docere quemadmodum debeat vivere christianus, & deinde baptizari. Sed censent præcedere debere baptismi sacramentum, ut deinde sequatur vitæ morumque doctrina: quam si tenere & custodire voluerit, utiliter fecerit; si autem noluerit, retenta fide christiana, sine qua in æternum periret, in quolibet scelere immunditiæque permanserit, salvum eum futurum tamquam per ignem, velut qui ædificaverit super fundamentum quod est Christus, non aurum, argentum, lapides pretiosos, sed ligna, fœnum, stipulam; id est, non justos castosque mores, sed iniquos & impudicos.

2. Ad hanc autem disputationem videntur impulsivi, quod eos ^a moverit, non admitti ad baptismum qui dimissis uxoribus alias duxerint, vel feminas quæ dimissis viris aliis nupserint: quia hæc non conjugia, sed adulteria esse Dominus Christus sine ulla dubitatione testatur. Cùm enim negare non possent esse adulterium, quod Veritas adulterium esse sine ^b ambage confirmat, eisque suffragari vellent ad accipiendum baptismum, quos hujusmodi laqueo ita captos viderent, ut si non admitterentur ad baptismum, sine ullo sacramento mallent vivere vel etiam mori, quàm disrupto adulterii vinculo liberari: humana quadam miseratione commoti sunt ad eorum causam sic suscipiendam, ut omnes cum eis facinorosos & flagitiosos, etiam nulla pro-

2. Morum doctrinam censent non nisi post baptismum esse tradendam.

3. Propter fidem christianam salvandos esse baptizatos, etiamsi mores quantumlibet malos non correxerint.

I. Cor. 3.
12.
Unde moti illi ut ita sentirent.
^a
Math. 19.
9.

^a Sic Er. & MSS. At Lov. *noverint.*

^b Plerique MSS. *sine ambiguitate.*

prohibitione correptos, nulla instructione correctos, nulla pœnitentia mutatos ad baptismum admittendos esse censerent; existimantes eos, nisi fieret, in æternum esse perituros; si autem fieret, etiam in illis malis perseverantes salvos per ignem futuros.

3. QUIBUS respondens, hoc primùm dico, ne quis ea testimonia Scripturarum, quæ commixtionem bonorum & malorum in Ecclesia vel præsentem indicant, vel futuram prænuntiant, sic accipiat, ut disciplinæ severitatem sive diligentiam solvendam omninò atque omittendam, non illis edoctus litteris, sed sua opinione deceptus existimet. Neque enim quia illam primi populi permixtionem Moyses Dei famulus patientissimè perferebat, ideo non in multos etiam gladio vindicavit. Et Phinees sacerdos adulteros simul inventos ferro ulturo confixit. Quod utique degradationibus & excommunicationibus significatum est esse faciendum hoc tempore, cum in Ecclesiæ disciplina visibilis fuerat gladius cessaturus. Nec quia beatus Apostolus inter falsos fratres tolerantissimè congemiscit, & quosdam etiam diabolicis invidentiæ stimulis agitato, Christum tamen prædicare permittit, ideo parcendum censet illi, qui uxorem patris sui habuit, quem præcipit congregata Ecclesia tradendum satanæ in interitum carnis, ut spiritus salvus sit in die Domini Jesu: aut ideo ipse alios non tradidit satanæ, ut dicerent non blasphemare: aut frustra dicit: *Scripti vobis in epistola, non commisceri fornicariis, non utique fornicariis hujus mundi, aut avaris, aut raptoribus, aut idolis servientibus; alioquin debueratis de hoc mundo exire; nunc autem scripsi vobis non commisceri, si quis frater nominatur aut fornicator, aut idolis*

CAPUT II.
Meli in
Ecclesia
sic toleran-
di, ut non
omittantur
correctio &
disciplina.

Num. 25.
5. & 7.

2. Cor. II.
26.
Philip. I.
15.

I. Cor. 5. 4.

I. Tim. I.
20.
I. Cor. 5.
9. & c.

serviens, aut avarus, aut maledicus, aut ebriosus, aut rapax; cum hujusmodi nec cibum quidem sumere. Quod enim mihi de iis qui foris sunt judicare? Nonne de iis qui intus sunt vos judicatis? De his autem qui foris sunt, Deus judicabit. Auferte malum ex vobis ipsis. Ubi quidem aliqui id quod dictum est, *ex vobis ipsis*, ita intelligunt, ut ex se ipso unusquisque auferat malum, hoc est, ut ipse sit bonus. Sed utrolibet modo intelligatur, sive ut severitate Ecclesiæ mali excommunicationibus corripantur, sive ut se quisque corripiendo & corrigendo à se ipso auferat malum; illud tamen quod suprà dictum est, non habet ambiguitatem, ubi præcipit non commisceri eis fratribus, qui in aliquo suprà dicto vitio nominantur, id est, noti famosique sunt.

* QUO autem animo & qua caritate misericors ista severitas adhibenda sit, non solum eo loco ubi ait: *Ut spiritus salvus sit in die Domini Jesu*; sed alibi quoque evidenter ostendit dicens: *Si quis non obaudit verbo nostro per epistolam, hunc notate, & nolite commisceri cum eo, ut erubescat, & non ut inimicum eum existimetis, sed corripite ut fratrem.*

4. Et ipse Dominus exemplum singulare patientiæ, qui etiam in duodecim Apostolis usque ad passionem diabolum pertulit; & qui ait: *Sinite utraque crescere usque ad messem, ne fortè dum vultis colligere zizania, simul eradicetis & triticum*; retiaque illa in similitudine Ecclesiæ usque ad littus, hoc est, usque ad sæculi finem bonos & malos pisces habitura prædixit; & cetera, si qua de permixtione bonorum & malorum sive apertè sive per similitudines locutus est: non ideo tamen omittendam censuit Ecclesiæ disciplinam; imo

CAP. III.
Quo animo
peccantes
corripien-
di.

2. Thess. 3.
14.

Domini
præceptum
de corripi-
endis ma-
lis.
Mat. 13.
29.

cup

ve-

verò admonuit adhibendam, quando ait: *Ad-*
tendite vobis: Si peccaverit in te frater
tuus, vade, & corripe eum inter te & ipsum
solum. Si audierit te, lucratus eris fratrem
tuum. Si autem non audierit te, assume te-
cum unum vel duos, ut in ore testium duo-
rum vel trium stet omne verbum. Quid si
non audierit eos, dic Ecclesiæ. Si autem nec
Ecclesiam audierit, sit tibi tamquam eth-
nicus & publicanus. Deinde ipsius severitatis
 terrorem gravissimum adjecit etiam eo loco,
 dicens: *Quæ solveritis in terra, soluta erunt*
& in cælo; & quæ ligaveritis in terra, li-
gata erunt & in cælo. Prohibet etiam sanctum
 dari canibus. Nec contrarius est Apostolus
 Domino, quia dicit: *Peccantes coram omni-*
bus argue, ut ceteri timorem habeant: cum
 ille dicat: *Corripe eum inter te & ipsum.*
 Utrumque enim faciendum est, sicut infirmi-
 tatis diversitas admonet eorum, quos utique
 non perdendos, sed corrigendos curandosque
 suscepimus; & alius sic, alius autem sic sa-
 nandus est. Ita etiam est ratio dissimulandi
 & tolerandi malos in Ecclesia: & est rur-
 sus ratio castigandi & corripiendi, non admit-
 tendi, vel à communionem removendi.

CAPUT IV.
 Errores
 non ser-
 vantium
 modum in
 Scripturis
 intelligen-
 dis.

5. ERRANT autem homines, non ser-
 vantes modum; & cum in unam partem pro-
 cliviter ire cœperint, non respiciunt divinæ
 auctoritatis alia testimonia, quibus possint ab
 illa intentione revocari, & in ea quæ ex utris-
 que temperata est veritate ac moderatione con-
 sistere: nec in hac re tantum, de qua nunc
 quæstio est, sed etiam in aliis multis. Nam
 quidam intuentes divinarum testimonia litta-
 rarum, quibus unus Deus colendus insinua-
 tur, eundem Patrem qui est Filius, sanctumque

que Spiritum putaverunt: alii rursus veluti
 morbo contrario laborantes, cum adtenderent
 ea, quibus Trinitas declaratur, nec valerent
 intelligere quomodo sit unus Deus, cum &
 Pater non sit Filius, nec Filius sit Pater, nec
 Spiritus sanctus aut Filius, aut Pater, diver-
 sitates etiam substantiarum asserendas puta-
 verunt. Quidam intuentes in Scripturis sanctæ
 virginitatis laudem, connubia damnaverunt:
 quidam rursus ea testimonia consecrantes qui-
 bus casta conjugia prædicantur, virginitatem
 nuptiis æquaverunt. Quidam cum legerent: *Bo-*
num est, fratres, non manducare carnem,
neque bibere vinum, & nonnulla similia; crea-
turam Dei, & quas voluerunt, escas immun-
das esse senserunt: quidam verò legentes: Om-
nis creatura Dei bona est, & nihil abjicien-
dum quod cum gratiarum actione percipi-
tur; in voracitatem vinolentiamque collapsi
 sunt, non sibi valentes auferre vitia, nisi eis
 è contrario vel tanta vel majora succederent.

6. Sic etiam in hac causa, quæ habetur
 in manibus, quidam intuentes præcepta seve-
 ritatis, quibus admonemur corripere inquietos,
 non dare sanctum canibus, ut ethnicum
 habere Ecclesiæ contemptorem, à compage cor-
 poris membrum quod scandalizat avellere; ita
 perturbant Ecclesiæ pacem, ut conentur ante
 tempus separare zizania, atque hoc errore cæ-
 cati ipsi potiùs à Christi unitate separentur.
 Qualis nobis causa est adversus schisma Do-
 nati. Et hoc non cum illis qui noverunt
 Cæcilianum, non veris, sed calumniosis cri-
 minibus appetitum, & perniciosam senten-
 tiam suam mortifero pudore non deserunt;
 sed cum illis quibus dicimus: Etiamsi mali
 fuissent propter quos in Ecclesia non es-

Rom. 14.
21.

1. Tim. 4.
4.

Donatista-
rum errori
 alius error
 contrarius
 ex Scriptu-
 ris perpetuam accep-
 tis.

tis, vos tamen eos ferendo, quos emendare aut segregare minimè poteratis, in Ecclesia permanere debuistis. Quidam verò è contrario periclitantes, cùm bonorum malorumque commixtionem in Ecclesia demonstratam vel prædictam esse perspexerint, & patientiæ præcepta didicerint (* quæ ita nos firmissimos reddunt, ut etiamsi videntur in Ecclesia esse zizania, non tamen impediatur aut fides, aut caritas nostra, ut quoniam zizania esse in Ecclesia cernimus, ipsi de Ecclesia recedamus) ^a destituendam putant Ecclesiæ disciplinam, quamdam perversissimam securitatem Præpositis tribuentes, ut ad eos non pertineat nisi dicere quid cavendum quidve faciendum sit, quodlibet autem quisque faciat non curare.

* Ex Cypriani epistola 51. ad Confessores de schismate reversos.

CAPUT V. Sana doctrina est, ut nec propter malos recedatur ab Ecclesia, nec in malos ipsos negligatur disciplina.

7. NOS verò ad sanam doctrinam pertinere arbitramur ex utrisque testimoniis ^b vitam sententiamque moderari, ut & canes in Ecclesia propter pacem Ecclesiæ toleremus, & canibus sanctum, ubi pax Ecclesiæ tuta est, non demus. Cùm ergo sive per negligentiam præpositorum, sive per aliquam excusabilem necessitatem, sive per occultas obreptiones invenimus in Ecclesia malos, quos ecclesiastica disciplina corrigere aut coercere non possumus; tunc (ne adscendat in cor nostrum impia & perniciosa præsumptio, qua existimemus nos ab his esse separandos, ut peccatis eorum non inquinemur, atque ita post nos trahere conemur veluti mundos sanctosque discipulos, ab unitatis compage quasi à malorum consortio

^a Ita MSS. Editi autem, instituendam putant esse Ecclesiam & disciplinam.

^b Am. & Er. tutam sententiam moderari.

segregatos) veniant in mentem illæ de Scripturis similitudines, & divina oracula, vel certissima exempla, quibus demonstratum & prænuntiatum est, malos in Ecclesia permixtos bonis usque in finem sæculi tempusque iudicii futuros, & nihil bonis in unitate ac participatione sacramentorum, qui eorum factis non consenserint, obfuturos. Cùm verò eis per quos Ecclesia regitur, adest, salva pace Ecclesiæ, potestas disciplinæ adversus improbos aut nefarios exercendæ, tunc rursus, ne socordiâ segnitiaque dormiamus, aliis aculeis præceptorum, quæ ad severitatem coercitionis pertinent, excitandi sumus, ut gressus nostros in via Domini ex utrisque testimoniis illo duce atque ^a adiutore dirigentes, nec patientiæ nomine torpescamus, nec obtentu diligentia sæviamus.

8. HAC ergò secundùm sanam doctrinam moderatione servata, videamus unde agitur, id est, utrùm ad percipiendum baptismum sic admittendi sint homines, ut nulla ibi vigilet diligentia, ne sanctum canibus detur; usque adeo ut nec apertissimi adulterii perpetratores & ejus perseverantiæ professores à sacramento tantæ sanctitatis videantur arcendi: quò sine dubio non admitterentur, si per ipsos dies, quibus eandem gratiam percipituri, suis nominibus datis, abstinentiâ, jejuniis, exorcismisque purgantur, cum suis legitimis & veris uxoribus se concubituros profiterentur, atque hujus rei, quamvis alio tempore licitæ, paucis ipsis sollemnibus diebus nullam continentiam servaturos. Quomodo igitur ad illa sancta recusans correctionem

Tom. V.

s

adul-

^a MSS. atque tutore.

[CAP. VI. Ad baptismum admittendus adulter & peccator non correctus.]

adulter admittitur, quò recusans observati-
nem non admittitur conjugatus?

An præ-
cepta be-
ne vivendi
non priùs
tradenda
quam bap-
tismus.

9. Sed priùs, inquit, baptizetur; dein-
de doceatur quid ad bonam vitam moresque
pertineat. Fit hoc ubi quemquam fortè dies
urget extremus, ut ad verba paucissima, qui-
bus tamen omnia continentur, credat, sacra-
mentumque percipiat, ut si ex hac vita emi-
graverit, liberatus exeat à reatu præteritorum
omnium peccatorum. Si autem sanus petit,
spatiumque discendi est; quod aliud oppor-
tunius tempus reperiri potest, quo audiat
quemadmodum fidelis fieri ac vivere debeat,
quàm illud cum adtentiore animo atque ipsa
religione suspenso saluberrimæ fidei sacramen-
tum petit? An usque adeo dissimulamus à
sensibus nostris, ut vel nos ipsos non recor-
demur quàm fuerimus adtenti atque solliciti,
quid nobis præciperent à quibus catechizaba-
mur, cum fontis illius sacramenta peteremus,
vel non intueamur alios, qui per annos sin-
gulos ad lavacrum regenerationis accurrunt,
quales sint ipsis diebus quibus catechizantur,
exorcizantur, scrutantur, quantà vigilantia
convenient, quo studio ferveant, qua curâ
pendeant? Si tunc tempus non est ^a discen-
di, quæ vita congruat tanto, quod accipere
desiderant, sacramento; quando erit? An verò
cum acceperint, in tantis criminibus per-
manentes etiam post baptismum, non novi
homines, sed rei veteres? Ut videlicet per-
versitate mirabili priùs eis dicatur: Induite
hominem novum; & cum induti fuerint, post-
ea dicatur: Exuite veterem: cum Apostolus

52-

^a MSS. dicendi.

sanum ordinem tenens dicat: *Exuite vete-
rem, & induite novum*; & ipse Dominus
clamet: *Nemo assuit pannum novum ves-
timento veteri, & nemo mittit vinum novum
in utres veteres*. Quid autem aliud agit to-
tum tempus, quo catechumenorum locum
& nomen tenent, nisi ut audiant quæ fides
& qualis vita debeat esse christiani; ut cum
se ipsos probaverint, tunc de mensa Domi-
ni manducant, & de calice bibant? Quoniam
*qui manducat & bibit indignè, iudicium si-
bi manducat & bibit*. Quod autem fit per
omne tempus, quo in Ecclesia salubriter consti-
tutum est, ut ad nomen Christi accedentes
catechumenorum gradus ^a excipiat; hoc fit
multo diligentius & instantius his diebus, qui-
bus Competentes vocantur, cum ad per-
cipiendum baptismum sua nomina jam de-
derunt.

10. QUID si, inquit, virgo nesciens
viro nupserit alieno? Hoc si semper nesciat,
numquam ex hoc erit adultera: si autem
sciat, jam ex hoc esse incipiet, ex quo cum
alieno viro sciens cubaverit. Sicut in jure præ-
diorum, tamdiu quisque bonæ fidei posses-
sor rectissimè dicitur, quamdiu se posside-
re ignorat alienum: cum verò scierit, nec
ab aliena possessione recesserit, tunc malæ
fidei perhibetur, tunc justè injustus vocatur.
Absit ergo, ut sensu planè non humano, sed
planè vano sic doleamus cum flagitia corri-
guntur, tamquam connubia dirimantur: ma-
ximè in civitate Dei nostri, in monte sancto
ejus,

Col. 3. 9.
& 10.

Math. 9.
16. & 17.

1. Cor. 11.
29.

CAPUT
VII.

Virgo quæ
nesciens
nupsit ali-
eno viro, an
censenda
sit adulte-
ra.

Psalm. 47
2.

s 2

^a Editi, accipiant. Concinnius MSS. excipiat, ipse sci-
licet gradus catechumenorum eos qui ad Christi nomen
accedunt.

* *Plutarch.*
in *Catone*
minore.

ejus, hoc est, in Ecclesia, ubi nuptiarum non solum vinculum, verum etiam sacramentum ita commendatur, ut non liceat viro uxorem suam alteri tradere: quod in republica tunc Romana, non solum minimè culpabiliter, verum etiam laudabiliter * Cato fecisse perhibetur. Neque hinc diutius modò disputare opus est, cum & illi quibus respondeo non audeant affirmare, nullum hoc esse peccatum, neque negent esse adulterium, ne ipsi Domino sanctoque Evangelio aperte convincantur obsistere. Sed cum eis placet primùm admittendos esse tales ad percipiendum baptismi sacramentum & ad Dominicam mensam, etiamsi correctionem voce manifestissima recusaverint; imò verò nihil eos de hac re prorsus admoneri oportere, sed postea doceri; ut si præcepti observationem receperint, culpamque correxerint, habeantur in tritico; si autem contemserint, inter zizania tolerentur: satis ostendunt non se crimina ista defendere, aut quasi levia vel nulla sint agere. Quis enim adulterium bonæ spei christianus nullum seu parvum crimen existimet?

Apostolorum exemplo & litteris nil juvari qui volunt baptizandos de sola fide, baptizatos verò de moribus admonendos.

II. Ordinem tamen, quo hæc in aliis vel corrigantur vel ferantur, de Scripturis sanctis se proferre arbitrantur, cum dicunt Apostolos sic egisse: & de litteris eorum quædam testimonia proferunt, ubi reperiuntur prius insinuasse doctrinam fidei, ac deinde morum tradidisse præcepta. Atque hinc intelligi volunt, fidei tantummodo regulam baptizandis esse insinuandam, postea verò jam baptizatis etiam vitæ in melius mutandæ præcepta tradenda: quasi aliquas Apostolorum epistolas legant ad eos qui baptizandi sunt datas, ubi de sola fide disputaverunt; & alias ad bap-

ti

tizatos, quibus præcepta de malis cavendis bonisque instituendis moribus continentur. Cum igitur eos ad christianos jam baptizatos dedisse litteras constet, cur utroque sermone contextæ sunt, & eo scilicet qui ad fidem, & eo qui ad vitam bonam pertinet? An fortè jam placet ut baptizandis utrumque non demus, & baptizatis utrumque reddamus? Quod si absurdè dicitur, ergo fateantur Apolos doctrinam suam ex utroque perfectam suis epistolis indidisse; sed propterea plerumque insinuasse prius fidem, ac deinde quod ad vitam bonam pertinet subjecisse, quia & in homine ipso nisi præcedat fides, vita bona sequi non poterit. QUIDQUID ENIM HOMO VELUTI RECTE FECERIT, nisi ad pietatem quæ ad Deum est, referatur, rectum dici non oportet. Quod si arbitrarentur aliqui stulti & nimis imperiti Apostolorum epistolas ad catechumenos datas, profectò etiam ipsi faterentur, nondum baptizatis præcepta morum qui fidei congruant, simul cum fidei regulis intimanda: nisi fortè ad hanc necessitatem sua nos isti disputatione compellunt, ut primas partes epistolarum apostolicarum ubi de fide loquuntur, catechumenis legendas velint; posteriores autem fidelibus, ubi jam præcipitur quemadmodum christiani vivere debeant. Quod si stultissimum est dicere; nullum ergo documentum est hujus opinionis ex epistolis Apostolorum, cur ideo arbitremur baptizandos de sola fide, baptizatos autem de moribus admonendos, quia illi primis partibus litterarum suarum commendaverunt fidem, ac postea consequenter ut bene à fidelibus viveretur hortati sunt. Quamvis enim illud prius, hoc posterius,

sapissime tamen una contextione sermonis utrumque catechumenis, utrumque fidelibus, utrumque baptizandis, utrumque baptizatis, sive ut instruantur, sive ne obliviscantur, sive ut profiteantur, sive ut confirmentur, doctrinam sanissimam & diligentissimam predicandum est. Epistolae itaque Petri, epistolae Joannis, de quibus quaedam testimonia commemorant, addant & Pauli & aliorum Apostolorum, ea ratione accipiendum est quod adverterunt prius de fide ac postea de moribus dici, quam, nisi fallor, apertissimè exposui.

CAPUT
VIII.

A Petro non sola fides, sed & poenitentia baptizandis praedicata.

Act. 2. 38.

12. SED in Actibus Apostolorum Petrus, inquit, sic allocutus est illos, qui verbo audito baptizati sunt uno die tria millia, ut eis solam fidem, qua in Christum crederent, predicaret. Qui cum dixissent: Quid faciemus? respondit eis: *Agite poenitentiam, & baptizetur unusquisque vestrum in nomine Domini Jesu Christi in remissionem peccatorum, & accipietis donum Spiritus sancti.* Cur ergo non advertunt quod dictum est: *Agite poenitentiam?* Ibi est enim vitae veteris exspoliatio, ut novam induantur qui baptizantur. Cui autem fructuosa est poenitentia, quae agitur de mortuis operibus, si in adulterio perseveret aliisque sceleribus, quibus dilectio mundi hujus involvitur?

Poenitentia indicta, non solius infidelitatis, sed vitae veteris mutandae in novam.

Ephes. 4.
28.

13. Sed infidelitatis, inquit, tantummodo, qua in Christum non crediderunt, eos voluit agere poenitentiam. Mira praesumtio (nolo quidquam gravius dicere) quando eo audito quod dictum est, *Agite poenitentiam*, solius infidelitatis acta dicitur, cum vita mutanda ex vetere in novam doctrinam evangelicam traderetur, ubi utique & illud est quod in ea sententia ponit Apostolus: *Qui furabatur*

batur, jam non furetur; & cetera, quibus exsequitur, quid sit deponere veterem hominem & induere novum. In his autem ipsis verbis Petri habent unde admoneri potuissent, si diligenter attendere voluissent. Cum enim dixisset: *Agite poenitentiam, & baptizetur unusquisque vestrum in nomine Domini Jesu Christi in remissionem peccatorum, & accipietis donum Spiritus sancti. Nobis enim haec est promissio & filiis nostris, & omnibus qui sunt longè quoscumque advocaverit Dominus Deus noster;* continuo subjecit qui librum scripsit, atque ait: *Et ceteris verbis pluribus testificabatur, dicens, Eripite vos à saeculo hoc pravo. At illi avidissimè capientes exceperunt verba, & crediderunt & baptizati sunt, & adjecta sunt illa die tria millia animae.* Quis hic non intelligat, ceteris pluribus verbis, quae à scriptore propter longitudinem reticentur, id egisse Petrum, ut eriperent se ab hoc saeculo pravo; quando quidem ipsa sententia breviter indita est, cui persuadendae verbis pluribus Petrus instabat? Ipsa quippe summa posita est, cum dictum est: *Eripite vos à saeculo hoc pravo.* Verbis autem pluribus, ut hoc fieret, testificabatur Petrus. In his verbis erat mortuorum operum condemnatio, quae nequiter agunt hujus saeculi dilectores, & commendatio vitae bonae, quam teneant atque sectentur qui se ab hoc pravo saeculo eripiunt. Jam itaque, si placet, affirmare contentur, eum se eripere ab hoc saeculo pravo, qui tantummodo credit in Christum, etiamsi in flagitiis quibus voluerit perseveret usque ad professionem adulterii. Quod si dicere nefas est, audiant baptizandi, non solum

Act. 2. 38.
& 39.

Ibidem 40.
& 41.

lūm quid credere debeant, sed etiam quem admodum se ab hoc pravo sæculo eripiant. Ibi enim necesse est ut audiant quemadmodum credentes vivere debeant.

CAPUT IX.

Act. 8. 37.

Spadonis post fidei professionem statim baptizati exemplo malè uti adversarios.

14. SPADO, inquit, ille quem Philippus baptizavit, nihil plus dixit, quàm, *Credo Filium Dei esse Jesum Christum*; & in hac professione continuò baptizatus est. Num ergo placet, ut hoc solum homines respondeant, & continuò baptizentur? nihil de Spiritu sancto, nihil de sancta Ecclesia, nihil de remissione peccatorum, nihil de resurrectione mortuorum, postremò de ipso Domino Jesu Christo nihil nisi quia Filius Dei est, non de incarnatione ejus ex virgine, non de passione, de morte crucis, de sepultura, de tertij diei resurrectione, de ascensione ac sede ad dexteram Patris aliquid dicendum est catechizanti, ac profitendum credenti? Si enim Spado cùm respondisset, *Credo Filium Dei esse Jesum Christum*, hoc ei sufficere visum est, ut continuò baptizatus abscederet; cur non id sequimur? Cur non imitamur, atque auferimus cetera quæ necesse habemus, etiam cùm ad baptizandum temporis urget angustia, exprimere interrogando, ut baptizandus ad cuncta respondeat, etiamsi ea memoriæ mandare non vacavit? Si autem Scriptura tacuit, atque intelligenda dimisit cetera, quæ cum illo Spadone baptizando Philippus egit, atque in eo quod ait, *Baptizavit eum Philippus*, intelligi voluit impleta omnia, quæ licet taceantur in Scripturis gratiâ brevitatis, tamen serie traditionis scimus implenda: pari modo etiam in eo quod scriptum est evangelizasse Philippum Spadoni Dominum Jesum, nullo modo

modo dubitandum est & illa in catechismo dicta esse, quæ ad vitam moresque pertinent ejus qui credit in Dominum Jesum. Hoc est enim evangelizare Christum, non tantum dicere quæ sunt credenda de Christo, sed etiam quæ observanda ei qui accedit ad compagem corporis Christi: imò verò cuncta dicere quæ sunt credenda de Christo, non solum cuius sit filius, unde secundum divinitatem, unde secundum carnem genitus, quæ perpessus & quare, quæ sit virtus resurrectionis ejus, quod donum Spiritus promiserit dederitque fidelibus; sed etiam qualia membra, quibus sit caput, quærat, instituat, diligat, liberet, atque ad æternam vitam honoremque perducatur. Hæc cùm dicuntur, aliquando brevius atque constrictius, aliquando latius & uberius, Christus evangelizatur; & tamen non solum quod ad fidem, verum etiam quod ad mores fidelium pertinet, non præmittitur.

15. HOC intelligi potest etiam in eo quod commemorant dixisse Apostolum Paulum: *Nihil me duxi scire in vobis, nisi Christum Jesum; & hunc crucifixum*. Quod illi putant ita dictum, tamquam nihil aliud eis insinuatum esset; ^a ut primitus crederent, ac deinde baptizati quidquid ad vitam moresque pertinet discerent. Hoc, inquit, Apostolo satis superque sufficit, qui eis dixit, quòd etsi multos pædagogos haberent in Christo, sed non multos patres, quia eos in Christo Jesu per Evangelium ipse genuisset. Si ergo ille qui per Evangelium genuit, quamvis gratias agat quòd neminem ipsorum baptizaverit nisi Chrispum, & Gaïum, & Stephanæ domum, nihil eos amplius docuit quam

CAPUT X.
2. Cor. 3. 2.
Locus Pauli, se nihil scire nisi Christum Jesum.

I. Cor. I.
14.

^a Editi, nisi ut primitus. Abest nisi à MSS.

quàm Christum crucifixum; quid si dicat aliquis, nec resurrexisse Christum eos audisse, quando per Evangelium geniti sunt? Unde est igitur quod eis dicit: *Tradidi enim vobis in primis, quia Christus mortuus est secundum Scripturas, & quia sepultus est, & quia resurrexit tertia die secundum Scripturas*; si nihil nisi crucifixum docuerat? Si autem non ita intelligunt, sed hoc quoque ad Christum crucifixum pertinere^a contendunt; sciant in Christo crucifixo multa homines discere, & maximè quòd *vetus homo noster simul crucifixus est, ut evacuetur corpus peccati, & ultra non serviamus peccato*. Unde etiam de se ipso dicit: *Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo*. Proinde attendant, & videant quemadmodum doceatur atque discatur Christus crucifixus, & ad ejus crucem noverint pertinere, quòd etiam nos in ejus corpore crucifigimur mundo; ubi intelligitur omnis coërcitio malarum concupiscentiarum: ac per hoc fieri non potest, ut eis qui^b cruce Christi formantur, professa adulteria permittantur. Nam & Apostolus Petrus de sacramento ipsius crucis, hoc est, passionis Christi, admonet, ut qui eam consecrantur peccare desinant, ita loquens: *Christo ergo passo in carne, & vos eadem cogitatione armamini; quia qui mortuus est carne, desiit peccare, ut jam non hominum desiderii, sed voluntate Domini Dei reli-*
quum

^a Sic MSS. At editi, *concedunt*.

^b Lov. *in cruce Christi informantur*. Abest in ab editis aliis & à MSS. quorum præcipui loco informantur, habent, *formantur*.

quum in carne vivat: & cetera, quibus consequenter ostendit, eum pertinere ad Christum crucifixum, hoc est, per carnem passum, qui in ejus corpore crucifixis carnalibus desiderii bene vivit per Evangelium.

16. Quid, quòd etiam duo illa præcepta, in quibus Dominus ait totam Legem Prophetasque pendere, huic suæ opinioni saffragari arbitrantur? Et sic ea commemorant, ut quoniam primum præceptum dictum est: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua; secundum autem simile huic, Diliges proximum tuum tamquam te ipsum*: primum credant pertinere ad baptizandos, ubi dilectio Dei præcipitur; secundum autem ad baptizatos, ubi videntur esse mores conversationis humanæ: sic obliti quòd scriptum est: *Si fratrem tuum quem vides, non diligis, Deum quem non vides, quomodo diligere poteris?* Et illud aliud in eadem epistola Joannis: *Si quis diligit mundum, non est caritas Patris in illo*. Quòd autem pertinent omnia flagitia morum malorum, nisi ad mundi hujus dilectionem? Ac per hoc illud primum præceptum, quòd ad baptizandos pertinere arbitrantur, sine bonis moribus observari nullo pacto potest. Nolo pluribus immorari: nam diligenter considerata ista duo præcepta, ita ex alterutro connexa reperiuntur, ut nec dilectio Dei possit esse in homine si non diligit proximum, nec dilectio proximi si non diligit Deum. Sed ad rem quæ nunc agitur, quòd de his duobus præceptis diximus sufficit.

17. AT enim populus Israël primum per mare rubrum ductus est, quo significa-

Præcepta duo de dilectione Dei & proximi malè referri, alterum ad baptizandos, alterum ad baptizatos. *Math. 22. 40. Deut. 6. 5. Lev. 19. 18.*

I. Joan. 4. 20. I. Joan. 2. 15.

CAPUT XI.

Objectio, quod Israëlita prius mare transierint & post legem acceperint. *Exodi 14. 21.* tur baptismus; & postea legem accepit, ubi disceret quemadmodum viveret. Cur ergo baptizandis vel Symbolum tradimus, reddendumque reposcimus? Nihil enim tale factum est erga illos, quos per mare rubrum Deus ab Ægyptiis liberavit. Si autem rectè intelligunt hoc significari præcedentibus mysteriis de sanguine ovis postibus illito, & de azy- mis sinceritatis & veritatis; cur non etiam illud consequenter intelligunt, ipsam ab Ægyptiis separationem significare discessionem à peccatis, quam baptizandi profitentur? Ad hoc enim pertinet quod à Petro dictum est: *Agite penitentiam, & baptizetur unusquisque vestrum in nomine Domini nostri Jesu Christi:* tamquam diceret: Recedite ab Ægypto, & per mare rubrum transite. Unde & in epistola quæ ad Hebræos inscribitur, cum eorum qui baptizantur commemorarentur initia, posita est ibi poenitentia à mortuis operibus. Sic enim dicit: *Ideo remittentes initia Christi verbum, in consummationem respiciamus, non iterum jacentes fundamentum poenitentia à mortuis operibus, & fidei in Deum, lavacri doctrinae, impositionis manuum, resurrectionis etiam mortuorum & iudicii æterni.* Hæc igitur omnia pertinere ad initia neophytorum satis apertèque Scriptura testatur. Quid est autem à mortuis operibus poenitentia, nisi ab his quæ oportet mortificari, ut vivamus? quæ si adulteria fornicationesque non sunt, quid jam inter opera mortua nominandum est? Sic autem non sufficit professio recessionis à talibus, nisi etiam lavacro regenerationis cuncta præterita, quæ velut persequuntur, peccata deleantur; sicut non sufficit Israëlitis recedere ab Ægypto, nisi

ea

ea quæ insequeretur hostium multitudo ejusdem maris fluctibus interiret, qui Dei populo transituro liberandoque patuerunt. Qui ergo profitetur ab adulterio nolle se mutare, quomodo per mare rubrum ducetur, cum ab Ægypto adhuc recuset abscedere? Deinde non attendunt in ea lege, quæ post transitum maris rubri illi populo data est, primum esse præceptum: *Non erunt tibi alii dii præter me. Non facies tibi idola, neque ullum simulacrum, quæcumque in celo sunt sursum, & quæcumque in terra deorsum, & quæcumque in aqua & sub terra; non adorabis ea, neque servies eis,* & cetera ad hoc præceptum pertinentia. Affirmant itaque isti, si volunt, contra ipsam suam assertionem, etiam de unius Dei cultu cavendaque idololatria, non adhuc baptizandis, sed jam baptizatis esse prædicandum: & non jam dicant, eis qui baptismum percepturi sunt, fidem tantum quæ in Deum est intimandam, & post ejus sacramenti perceptionem de moribus vitæ tamquam de secundo præcepto eos quod ad dilectionem proximi pertinet instruendos. Utrumque enim lex continet, quam post mare rubrum tamquam post baptismum populus accepit; nec ita facta est distributio præceptorum, ut ante illius maris transitum de cavenda idololatria plebs doceretur, & postea quàm transierunt, audirent honorandum patrem & matrem, non mœchandum, non occidendum, & cetera bonæ atque innocentis conversationis humanæ.

18. SI ergo ita quisque veniat ad sancti lavacri petitionem, ut profiteatur se ab idolorum sacrificiis non recessurum, nisi fortè postea quando placuerit, baptismum tamen jam

Exodi 20. 4.

CAP. XII.
Incommodum grave in adversa sententia.